

Umělá inteligence: 9. Může AI psát inspirativní a moudrá kázání?

Celý článek si můžete nechat přečíst umělou inteligencí:

[responsivevoice_button buttontext="Přečíst článek" voice="Czech Female"] Umělá inteligence
[/responsivevoice_button]

Umělá inteligence

Kázání vytvořená umělou inteligencí jsou pro některé náboženské představitele kontroverzní. (Daniel Vogl/obrázková aliance prostřednictvím Getty Images)

Může umělá inteligence psát inspirativní a moudrá kázání?

Ne tak docela, píše odborník na křesťanské bohoslužby. Chatboti nemají lidskou zkušenost s láskou – a především jim chybí duše.

Když se 9. června 2023 několik stovek luteránů v německém Bavorsku zúčastnilo bohoslužby, kterou [navrhl ChatGPT](#), program nejen vybral písně a modlitby, ale také složil a přednesl kázání, které přednesl avatar na velké obrazovce.

Programy jako ChatGPT, které dokáží vytvořit kázání během několika sekund, se skutečně mohou zdát atraktivní pro zaneprázdněné duchovní. Několik náboženských představitelů, včetně rabínů sloužících židovským kongregacím i křesťanských protestantských kazatelů, má však z využívání chatbotů při přípravě kázání [rozporuplné pocity](#).

Důvodů k opatrnosti může být hned několik. Z mého pohledu, jakožto [odborníka na katolickou liturgii a rituál](#), se nejdůležitější kritika týká skutečného záměru kázání – nabídnout vhled a inspiraci do lidské zkušenosti víry.

Více než 300 lidí se 9. června 2023 v Německu zúčastnilo experimentální luteránské protestantské bohoslužby, která byla téměř celá vytvořena umělou inteligencí. (Video AP: Daniel Niemann)

Historická praxe

V prvních staletích křesťanství byla [kázání vyhrazena především biskupům](#), kteří byli považováni za nástupce Ježíšových apoštolů. Ve středověku směli kázat také kněží, ačkoli jejich hlavní povinností

bylo sloužit mši – rituálně posvěcovat obětní dary chleba a vína – zejména o nedělích.

V některých řeholních řádech se kněží stávali [slavnými potulnými kazateli](#), i když většinu času kázali v jiných prostředích, nikoliv při mši. Například františkánské a dominikánské řády vysílaly kněze kázat na ulicích a v centrech měst a při plnění této služby cestovaly od města k městu.

Během několika dalších století nabývalo kázání krátkých kázání nebo homilií stále většího významu při slavení nedělní mše. Druhý vatikánský koncil, svolaný v roce 1962, [se nově podíval na všechny církevní obřady](#) a zdůraznil úlohu kázání při bohoslužbě, zejména při mši svaté.

Tyto zásady byly [znovu potvrzeny v novějších dokumentech](#), kterými se katoličtí kazatelé řídí při psaní kázání. V podstatě se vždy věřilo, že kázání je lidská činnost založená na víře.

Vhled a inspirace

Kázání jako lidská činnost má pro katolíky – a většinu křesťanů – zvláštní význam, protože věří, že Ježíš Kristus je vtělený Boží Syn, [který přišel do lidského života, aby zachránil celé lidstvo od jeho hříchů](#), a [dal svým apoštolům příkaz, aby o této „dobré zprávě“ hlásali evangelium](#) lidem všech národů.

V desetiletích po skončení II. vatikánského koncilu v roce 1965 bylo kázání v katolické tradici zdůrazňováno jako [„hlavní povinnost“](#) všech kněží.

Kázání má [lidi inspirovat](#) v jejich běžném životě z víry. Přípravě kázání musí kazatel věnovat čas, což však neznamená jen sestavování teologických citátů nebo bádání o dějinách Bible.

Dobré kázání není jen přednáška ve třídě. Několik současných papežů ostatně zdůraznilo, že jazyk kázání by se měl vyhýbat odborné nebo obskurní terminologii. V roce 1975 papež Pavel VI. napsal, že jazyk kázání by měl být [„jednoduchý, jasný, přímý, dobře přizpůsobený“](#) pro shromáždění v lavicích. A v roce 2013 papež František zopakoval stejná slova, když poznamenal, že [„jednoduchost souvisí s jazykem, který používáme“](#).

Kázání však není jen o nabízení zbožných hesel nebo obecných náboženských formulí. Při sestavování homiletického textu vstupují do hry kazatelovy zkušenosti, postřehy a emoce.

Evangelista Billy Graham oslovil miliony lidí, které zaujal svým charismatem a stylem kázání.
Bettmann / Contributor via Getty Images

Kazatel nenabízí jen dobré rady, ale mluví z osobní reflexe způsobem, který členy shromáždění inspiruje, nejen potěší. [Musí být také utvářen](#) vědomím potřeb a prožívaných zkušeností věřícího společenství v lavicích.

Používat s opatrností

V praxi by chatboti mohli pomoci duchovním ušetřit čas vyhledáváním zdrojů a sestavováním relevantních faktů, ale výsledky by bylo [třeba kontrolovat, zda neobsahují chyby](#). Je známo, že [chatboti se dopouštějí některých faktických chyb nebo si zdroje zcela vymýšlejí](#).

Především se domnívám, že chatboti zatím nejsou schopni připravit text vhodný k tomu, aby byl nabídnut jako kázání. Z toho, co o chatbotech víme, nemohou vědět, co to znamená být člověkem, prožívat lásku nebo se inspirovat posvátným textem.

Snad nejlépe to vystihl baptistický kazatel Hershael York, děkan *Teologické fakulty Jižního baptistického teologického semináře*. Poznamenal, že konečné selhání kázání chatbota spočívá v tom, že „postrádá duši“. Bez tohoto empatického vědomí nemůže kázání sestavené chatbotem obsahovat skutečné postřehy založené na osobní duchovní zkušenosti. A bez tohoto podstatného prvku ztělesněného lidského vědomí opravdové kázání prostě není možné.

Joanne M. Pierceová

[Religion News Service](#)

Joanne M. Pierceová

Joanne M. Pierceová je emeritní profesorkou religionistiky na College of the Holy Cross a redaktorkou Religion News Service.

Názory vyjádřené v tomto komentáři se nemusí shodovat s názory redakce.